

Beljajev rókái

Az 1950-es években egy orosz kutató, Dimitrij Beljajev ezüstrókákkal kísérletezett egy szibériai prémesállattelepen. Az ezüstróka a domesztikáció egész korai stádiumában volt: inkább volt tekinthető ketrecbe zárt vadállatnak, mint háziállatnak.

Beljajev a telepen születő almokból kiválasztotta azokat a kölyköket, amelyek a leginkább bizalmasan viselkedtek az emberrel szemben, mondhatni, hogy a legszelídebbek voltak. Nem tanított nekik semmit, és nem válogatott küllemi szempontok szerint sem, de az volt az elmélete, hogy ha ezeket a példányokat egymás közt szaporítja tovább, az állományban megjelennek a háziállatok küllemi jellegzetességei: a fehérrel tarkázott bunda, a lelógó fül és így tovább.

Dimitrij Beljajev az ezüstrókákkal

A kutatónak igaza lett. Néhány évtized leforgása alatt a kísérletben részt vevő állatok külseje gyökeresen megváltozott: valóban inkább tűntek háziállatnak, mint vadállatnak. Ez a tapasztalat gyökeresen átírta a háziasításról korábban alkotott elképzeléseinket, mely szerint az ember tudatosan alakította a maga elképzeléseire az állatok küllemét a háziasítás során: bár természetesen a tudatos szelekció létezett, ám az első lépést nem ez jelentette, hanem az, hogy az állatok szelíddé válásával bizonyos küllemi tulajdonságok megváltozása is együtt jár.

Az is kiderült, hogy ez bizonyos magzati, illetve kölyökkori tulajdonságok fennmaradásával magyarázható. A rövidebb orr és végtagok, a lelógó/bicsakló fül, a kunkorodó farok a kölyökkorra jellemző tulajdonságok, a fehérrel tarkázott szőrzet pedig a pigmentképződés idő előtti leállásával magyarázható – ezek az állatok egyszerűen megrekednek az egyedfejlődés egy korai stádiumában (ezt nevezik neoténiának), és soha nem lesznek igazán felnőttek. Márpedig az újszülött állatokra általánosan jellemző, hogy nem félnek az embertől, hanem bizalmasan viselkednek vele szemben.

Ha Dimitrij Beljajev 35 ezer évvel ezelőtt élt volna, és farkasokon végzi kísérleteit, valószínűleg az ómegákat választotta volna ki továbbtenyésztésre, hiszen ezek viselkedtek a legbizalmasabban az emberrel szemben. Ezt a szelekciót és a nagy kísérletet elvégezte helyette a természet. A farkájuktól elszakadt farkasok az ember közelében egymás közt kezdtek el szaporodni, és bekövetkezett az a változás, amit az orosz tudós sok évezreddel később lemodellezett. Az emberben pedig kialakult a biofilia, a vonzalom a többi állat iránt, és megnyílt előtte az út az újabb és újabb fajok háziasítása felé.

Ilyenek lettek a rókák a kísérlet végére

Érdekes

Az egyes állatok tulajdonságait az ember később már tudatos tenyésztéssel alakította a céljainak megfelelően. A macska volt az egyetlen, amely évezredekken át alig változott, mivel neki az volt a dolga, amit vadállatként, a háziasítás előtt is csinált: rágcsálókat fogdosni.